

Lisa 1. Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ja valitsuskomisjoni ettepanekud valdkondade lõikes

I. RAHANDUSE VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. Tasandusfondi valemi tulu- ja kulukomponentide väärtuste ning tasandusfondi mahu määramine peab toimuma läbirääkimistel kokkulepitud ülesannete maksumuse alusel.	Tasandusfond kehtiva kujul ei tööta optimaalselt, arvesse ei võeta tegelikke vajadusi.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Tulenevalt valitsuskabineti 25.02.2016 otsusest ja RES protsessis arutatust on plaanis tasandusfondi valem koos tulumaksu jaotuspõhimõtetega üle vaadata. Kokkulepe: Pooled jätkavad läbirääkimisi.
Ettepanek 2. Alustada KOV tulude töstmist läbi pensionide tulumaksuga maksustatavast osast üksikisiku tulumaksu kandmisega kohalikku eelarvesse.	Pensionidelt tulumaksu eraldamine ja tasandusfondi suurendamine kohalikele eelarvetele tulubaasi tugevdamiseks on vajalik ja loogiline arvestades elanike vanuselise koostise muutusi ja vajadust sh pensioniealistele järjest suurenevate teenuse mahu kasvu katmise vajadust	Valitsuskomisjoni seisukoht: Võtta ettepanek analüüsimiseks. Analüüsi eesmärk on tuvastada, kas ettepanekut on võimalik rakendada ja missugused on selle mõjud erinevat tüüpi KOVidele. Muudatus tähendaks praeguse 11,6% viimist väiksemaks, kui seda rakendada selliselt, et omavalitsuste kogulaekumine jääb samale tasemele. Tasandusfondi jaotamisel võetakse juba arvesse eakate arv. Kokkulepe: Pooled jätkavad läbirääkimisi.
Ettepanek 3. Alustada läbirääkimisi dividendide pealt maksitava tulumaksu eraldamiseks kohalikele omavalitsustele.	Aitab parandada seost ettevõtlussektori ja kohaliku omavalitsuse vahel	Valitsuskomisjoni seisukoht: 83% juriidilise isiku tulumaksust laekub Harjumaalt. Dividenditulult tulumaksu jaotamine KOVidele ei ole regionaalpoliitiliselt mõistlik. KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde.
Ettepanek 4. Aastatel 2016 – 2017 analüüsida kohalike maksude seadust eesmärgiga täiendada kohalike maksude loetelu.	Kohalike maksude osakaal omavalitsuste tuludest on madal, mis on osaliselt tingitud objektiivsetest asjaoludest (näiteks administreerimiskulud), kuid teisalt on valitsuse sekkumise tulemusena vähendatud kohalike omavalitsuste võimalusi (paadi- ja müügi maksu kaotamine).	Valitsuskomisjoni seisukoht: Rahandusministeerium pakkus haldusreformi kontseptsioonis välja erinevad kohalike maksude ideed, millest ükski praegu töös ei ole. Kui omavalitsusliidud tahavad kohalike maksude nimekirja täiendada, tuleb esitada konkreetne ettepanek ning lühike analüüs maksu võimaliku rakendamise kohta. Kokkulepe: Pooled jätkavad läbirääkimisi.
Ettepanek 5. Tagada riigi andmekogudes andmete esitamise ja sellega seotud ülesannete ning muude riiklike ülesannete täitmise ja nende administreerimisega seonduvate kulude katmine riigi eelarve vahenditest.	Rüügikontrolli 31. oktoobri 2013 aruande „Andmete esitamine riigi andmekogudele valdades ja linnades“ kohaselt täidavad kohalikud omavalitsused riigi andmekogude pidamisega seotud ülesandeid, mis on olemuslikult riigi ülesanded. Vastavalt	Valitsuskomisjoni seisukoht: Riiklikesse registritesse esitab KOV andmeid oma territooriumil toimuva või oma tegevuse kohta. Neid andmeid on KOVidel vaja oma ülesannete täitmiseks. Tehnilist andmete sisestamist ei saa pidada riiklikuks ülesandeks. Riiklikud registre IT

	<p>KOKS § 6 lg-le 5 tuleb kohalikule omavalitsusele seadusega pandud kohustustega seotud kulud katta riigieelarvest.</p> <p>ELL ei nõustu Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni läbirääkimiste kokkuvõttes 2016. aasta riigieelarve osas esitatud valitsuskomisjoni seisukohaga:</p> <p>„Riiklikesse registritesse esitab KOV andmeid oma territooriumil toimuva või oma tegevuse kohta. Neid andmeid on KOV’itel vaja oma ülesannete täitmiseks. Tehnilist andmete sisestamist ei saa pidada riiklikuks ülesandeks...“</p>	<p>lahendused abistavad KOVe oma ülesannete täitmisel.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde.</p>
<p>Ettepanek 6. Maapõueseaduse menetlemise käigus jätkata läbirääkimisi põlevkivi tasu areaali komponendi jaotusmehhanismi osas.</p>	<p>Maapõueseaduse eelnõu https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/9d9b9856-f99d-427b-a82e-6499d5f96763 § 128 „Keskkonnatasude seaduse muutmine“, millega täiendatakse seaduse 8. peatükki §-ga 55¹, milles käsitletakse ka areaali komponendi jaotust.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Arealipõhise komponendi osas on ette nähtud jõustumine alates 1. jaanuarist 2018. a.</p> <p>KTK arvamus: seaduse muudatuste osas on kokku lepitud.</p>
<p>Ettepanek 7. Kaevandusõiguse tasude osas maksuvabastuste kehtestamise protsessi tuleb lülitada asjaosalised kohalikud omavalitsused. Leida lahendus maavarade kaevandusõiguse tasude vähenemise korvamiseks kohalikele omavalitsustele.</p>	<p>Kavandatavad seadusemuudatused toovad kaasa osade omavalitsuste tulude languse võrreldes seni kaevandamisõiguse tasudest saadud tuludega.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Kaevandusõiguse tasu vähenemine kompenseeritakse 8 a meetmega.</p> <p>KTK arvamus: seaduse muudatuste osas on kokku lepitud</p>
<p>Ettepanek 8. Tagada Riigikohtu üldkogu 16. märtsi 2010 kohtuotsuse nr 3-4-1-8-09 täitmine, millega tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksustele pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud, ja eristaksid kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku elu küsimuste otsustamiseks ja korraldamiseks ette nähtud raha riiklike kohustuste täitmiseks mõeldud rahast ning näeksid ette kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud riiklike kohustuste rahastamise riigieelarvest.</p>	<p>Põhiseadust järgiva regulatsiooni kehtestamata jätmise piirab kohalike omavalitsuste põhiseaduses sätestatud enesekorraldusõigust, õigust piisavatele rahalistele vahenditele ja on vastuolus õigusriigi põhimõttega. Riik peab tagama jõustunud kohtulahendite täitmise.</p> <p>ELL ei nõustu Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni Nt lastekaitsetöötajate ja võlanõustajate koolitus. läbirääkimiste kokkuvõttes 2016. aasta riigieelarve osas esitatud valitsuskomisjoni seisukohaga:</p> <p>„Riigieelarve seaduse § 51 määratleb riiklike ülesannete rahastamise põhimõtted. Riigikohtu lahendi otsuse osa on täidetud.“</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Riigieelarve seaduse § 51 määratleb riiklike ülesannete rahastamise põhimõtted. Riigikohtu lahendi otsuse osa on täidetud.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK ei nõustu Valitsuskomisjoni seisukohaga ja jääb oma taotluse juurde.</p>

Valitsuskomisjoni ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	KTK seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. Hooldatava parameetri asendamine töö-ealise ja vanuri omaga. Üleminek toimuks järk-järgult 4 a jooksul, suurendades vastavalt vanurite ja tööealiste parameetrite arvvaartusi.	Tasandusfondi valemis peab kaas-ajastama ja välja võtma aegunud ja tegelikku elu mittekajastavad parameetrid.	KTK eriarvamus: Jätkata läbirääkimisi. KTK nõustub parameetrite asendamisega juhul, kui toetus KOVidele ei vähene. KTK ei nõustu parameetrite mehaanilise vahetamisega. Ka hooldatavate arv kajastab tegelikku elu.
Ettepanek 2. Tasandusfondi ääremaastumist arvestava parameetri lisamine.	Ääremaalistes paikkondades on ülesannete täitmine ja teenuste osutamine elaniku kohta kulukam kui suuremates keskustes. Soovime koostöös omavalitsusliitudega analüüsida ja arutada sellise parameetri lisamist.	KTK seisukoht: Jätkata läbirääkimisi.
Ettepanek 3. Liitsihtotstarbega maade kodualuse maamaksu vabastuse laiendamisest tingitud tulude vähenemine kompenseerida KOVide tulumaksu osa suurendamisega 0,01 protsendipunkti. Muudatus rakendub 2018. a.	Tagatakse korteriomaniike, kelle eluruum asub liitsihtotstarbega maal, võrdne kohtlemine võrreldes korteriomaniikega, kelle eluruum asub täielikult elamumaal. Saamata jääv tulu kompenseeritakse KOVidele.	KTK eriarvamus: Kavandatav kompensatsioonimehhanism ei korva saamata jäävat tulu kõikidele omavalitsustele. KTK teeb ettepaneku suurendada KOVide tulumaksu osa 0,02 protsendipunkti.

II. ETTEPANEKUD HARIDUS- JA NOORSOOTÕO VALDKONNAS

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. Taastada KOV haridustoetuse arvutamise ja jaotuse aluseks 2012. aastani kehtinud haridustoetuse mudel.	Haridustoetuse jaotuse aluseks võetud koefitsientidele põhinev arvestussüsteem ei ole KOVde ja üleriigiliste omavalitsusliitude poolt aktsepteeritud. HTMi poolt käivitatud protsess on kaugenemine 2007.a kokkulepitud haridusmudelist, mille kohaselt toetuse maht peab olema välja arvatud vastavalt kokku lepitud haridusmudelile. Ei toeta ühtse pearaha süsteemi I-III kooliastmeni, mis ei arvesta tegelikke kulutusi, eriti kõikide kooliastmetega üldhariduskoolide puhul. Haridustoetus peab olema kooliastmeti diferentseeritud nagu 2012.a.	Valitsuskomisjoni seisukoht: 1) Haridustoetusega antakse arvestuslik toetus õpilase kohta, mis lähtub riiklikest õppekavadest. 2) Kehtiv toetusfondi baasmäärus (6.02.15 nr.16) toetab koolivõrgu korrastamist. Määrus on tähtajatu ja võimaldab valdadel ja linnadel toetuse suurust ja eelarvet pikemaks perioodiks prognoosida. Õpetajate palgatoetuse aluste muutmise vajadust on plaanis hinnata elukestva õppe strateegia ja strateegia rakendamiseks koostatud programmide vahehindamisel ning haldusreformi tulemuste järgi. Omavalitsuste esindajad kaasatakse protsessi. KTK eriarvamus: tuginedes 05.09.16 Riigikontrolli Riigikogule esitatud aruandele „Haridustoetuse kasutamine valdades ja linnades“

		aruandes lk 4: „Haridustoetuse koefitsientide toime vastandub koolivõrgu korrastamise eesmärkidele, ja vastupidi.“
<p>Ettepanek 2. Tagada üldhariduskoolide IKT-baastaristu uuendamine.</p>	<p>Tagada igale koolile vähemalt 100Mbit sümmeetriline ühendus.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht:</p> <p>1) Riik toetab perioodil 2016–2020 Eesti üldhariduskoolide kohtvõrkude renoveerimist ja rajamist enam kui 13,2 mln euroga millest Euroopa Liidu Sotsiaalfondi toetus moodustab 11,3 mln eurot ja Eesti riigi omafinantseering ca 1,9 mln eurot.</p> <p>2) Programmi esimeses etapis aastatel 2016-2018 korrastatakse 5 mln euroga ca 170 kooli kohtvõrgud, töötatakse välja kohtvõrgu autentimise ja turvalahendused, paigaldatakse võrgu halduse ja monitooringu vahendid ja toetatakse kaasaegse esitlustehnika kasutuselevõttu. Programmi elluviimisel ei eeldata omavalitsuste kaasfinantseeringut.</p> <p>3) Kohtvõrkude renoveerimise toetamisega alustatakse omavalitsusüksustes, kes on alustanud gümnaasiumivõrgu korrastamist ning kus panustatakse tugeva põhikooli pidamisele. Meetme tulemusena nähakse ette kõigi jätkusuutlike üldhariduskoolide võrguühenduste kaasajastamine.</p> <p>Kokkulepe: läbirääkimiste osapooled peavad oluliseks, et digipädevuse kasvu eesmärgil arendatakse IKT taristut terviklikult..</p>
<p>Ettepanek 3. Hüvitada KOV-idele viivitatult Erakooliseaduse (EraKS) 22² täitmisega seotud kulud alates 2011. aastast. Näha 2017. a riigieelarves ette vahendid eraüldhariduskoolide tegevuskulude katmise toetamiseks vastavalt EraKSle.</p>	<p>Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve 28.10. 2014. a otsusega 3-4-1-26-14 leidis Riigikohus, et EraKS § 22² sätestatud kohustus ei ole olemuslikult omavalitsuslik ja tunnistab põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigusaktide andmata jätmise, mis näeksid ette KOVdele erakooliseadusega pandud arvlemise kohustuste rahastamise riigieelarvest.</p> <p>Riigikohtu otsuse alusel on riik kohustatud kompenserima omavalitsustele erakoolide tegevuskulud, mis on tasutud erakooliseaduse §22² alusel. Ajavahemikul 01.09.2011-31.12.2014 on näiteks Tallinna linnale esitatud erakoolide arveid summas 4 637 696,3 eurot. Arvestuslikult on Tallinna 2016. aasta kulude summa 2,02 mln eurot. Samuti on taotletud hüvitada viivitusintress kohustuse täitmisega õigusvastaselt viivitatud aja eest VÕS § 94 ja § 113 kohaselt. Lisaks eeltoodule on Riigikohus teinud otsuse 16.01.2016 kohtuasjas 3-3-1-41-15</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Tagasiulatuvad nõuded hüvitatakse vastavalt kohtuotsusele ja omavalitsustega kokku lepitud kompromissidele.</p> <p>Erakooliseadusest tulenevalt eraldatakse riigieelarvest toetust eraüldhariduskooli tegevuskulude katmiseks 2019. aasta 31. detsembrini, lähtudes eraüldhariduskoolis õppivate õpilaste arvust ja selle kohaliku omavalitsuse üksuse, mille haldusterritooriumil eraüldhariduskool tegutseb, üldhariduskoolide õppekoha tegevuskulu keskmisest maksumusest.</p> <p>KTK ettepanek: kohtulahend olemas, lugeda punkt kokkuleppeks.</p>

<p>Ettepanek 4. Töötada välja omavalitsuste eelarvete tasandamissüsteemis meetmed kohalike eelarvet toetamiseks infrastruktuuri amortisatsioonikulude katmiseks</p>	<p>2016 aastal jõustunud seadusemuudatusega kaotati täielikult haridustoetuse hulgas kohalikele eelaarvetele eraldatud investeeringutoetus. Algselt vähendati see 2009 aastal 16 miljonilt € 3,2 miljonile €. Seega vähenemine 12,7 miljonit €. HTM selgitused et hariduse investeeringuteks eraldatakse EL vahenditest 240 milj € ei päde, kuna sellest enamus suunatakse riigikoolide ehituseks või renoveerimiseks. Samas see toetus oli mõeldud kõigile omavalitsustele haridussüsteemi infrastruktuuri korrastamiseks, sh. laenu omaosaluse katteks või tagasimakseteks, viimasel ajal siiski vaid laenude intresside osaliseks katmiseks.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Eesti elukestva õppe strateegia 2020 ja Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2015–2019 on seadnud eesmärgiks muuta üldist rõhuasetust ressursside jaotuses, suunates ressursse õpetajate palgataseme tõstmisse ja optimeerides majanduskulude taset. Struktuuritoetuse vahendeid kogumahu 241 mln eurot antakse mahukateks investeeringuteks nii gümnaasiumitesse, põhikoolidesse kui ka erivajadustega laste koolidesse. Koolivõrku investeeritakse aastas 15 korda kaotatud investeerimiskomponendist rohkem kindla sihiga muuta koolivõrk vastavaks tegelikele vajadustele. KOVid, kes loobuvad gümnaasiumiastme pidamisest saavad ressursse kasutada alus- ja põhihariduse arenguks sh põhikoolitaristu rekonstrueerimiseks. KTK seisukoht: Jätkata läbirääkimisi.</p>
<p>Ettepanek 5. Tagada piisav arv gümnaasiumiastme õppekohti.</p>	<p>Menetluses oleva Haridusseaduse eelnõuga on tulevikus keskkoolide andmine riiklik ülesanne. Samas 2023.a on riigil plaanis tagada vaid 10 000 õppekohta gümnaasiumiastmes kuigi vajadus oleks 23 650 õppekohta tagamiseks.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Aastaks 2023, eeldusel et haridusseaduse eelnõu on heaks kiidetud, on kavandatud tagada osad õppekohad riigigümnaasiumides ning osad õppekohad halduskoostöö seaduse § 5 alusel koostöös kohalike omavalitsuste ja eraüldhariduskoolide pidajatega. KTK eriarvamus: info võetud teadmiseks kuid puudub selgus riigigümnaasiumite rajamise osas aastani 2023 Tallinnas.</p>

III. ETTEPANEKUD SOTSIAALVALDKONNAS

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Arvestada erihoolekandeteenuse rahastamisel sihtgruppide kõrvalabi vajadust ja sellele vastavalt teenust rahastada või eraldada kohalikule omavalitsusele rahalised vahendid, et arendada ja tagada täiendavaid teenuseid kohaliku omavalitsuse poolt.</p>	<p>Erihoolekandeteenuste reorganiseerimisega on viimastel aastatel ehitatud peremajade erihooldusteenuse maksumus nii kõrge, et kliendi pension ei kata nõutud omaosalust ära. Erihoolekandeteenuse hind ei kata tegelikku teenuse kulu ka igapäevaelu toetamise teenuse, toetatud elamise ja kogukonnas elamise teenuse korral, seetõttu tekib rahaline koormus kohalikule omavalitsusele.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Kui isiku pension ei kata nõutud omaosalust, siis selle vahe katab riik läbi Sotsiaalkindlustusameti kaudu. Erihoolekandeteenuste hindu tõsteti 2016. a: toetavate teenuste (igapäevaelu toetamine, töötamise toetamine ja toetatud elamine) hinnakasv oli 13%; ööpäevaringsel erihoolekandeteenusel oli hinnakasv 3,4% suurtes asutustes ja kuni 12-le isikule teenust osutatavates asutustes 13,4%. Sihtühma põhine rahastus on erihoolekandes saavutatav disainiprotsessi raames, mille eesmärgiks on teenuste osutamine viia isikupõhiseks ehk teenuse hind sõltub komponentidest, mida isik vajab. KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde. Probleem on selles, et vajadus erihoolekandeteenuskohtade järele on suurem, kui riik</p>

		<p>suudab neid rahastada. Kui isik on võetud SKA poolt järjekorda, siis sageli peab riigieelarvelist kohta ootama. Kuna vastavalt rehabilitatsiooni plaanile vajab klient teenust kohe, siis paigutab KOV ta teenusele oma rahadega, mida aga hiljem KOVile ei kompenseerita. Täna-seks päevaks on juba olemas ka kohtulahendid, kus kohus otsustas, et olles inimese teenusele suunanud, siis peab riik ka selle teenuse mõistliku aja jooksul tagama (3 kuud kohtuotsuse järgi) ja kui teenust ei tagata mõistliku aja jooksul, siis kuulub kolmandate isikute poolt selle teenuse tagamiseks tehtud kulutused riigi poolt hüvitamisele.</p>
<p>Ettepanek 2. Kavandada hoonete rekonstrueerimisel ja kaasajastamisel takistusteta liikumise projektide rahastamine riigi eelarvelistest vahenditest või Euroopa Liidu finantsperioodil 2014-2020 ESF ja ERF vahenditest.</p>	<p>Puuetega inimeste õiguste konventsioon ja fakultatiiv-protokoll (jõustusid 29. juunil 2012) näevad ette ka ülesanded ligipääsetavuse parandamiseks</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Vastavalt KOKS § 6 lõikele 2 on omavalitsuste ülesandeks korraldada antud vallas või linnas hooldekodude, tervishoiuasutuste ja teiste kohalike asutuste ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsuse omanduses. Sama säte ütleb, et nimetatud asutuste osas võidakse seadusega ette näha teatud kulude katmist kas riigieelarvest või muudest allikatest. ESF ja ERF vahenditest ei ole täna võimalik anda täiendavat toetust omavalitsustele tulenevalt vahendite piiratusest. Rõhutamise, et uute hoonete rajamisel tuleks arvestada juba hoone planeerimisel ligipääsetavusnõuetega. Hoonete rekonstrueerimise ja kaasajastamise jaoks toetuse saamiseks palume uurida regionaalsete investeringutoetuste programmi rahastamisvõimalusi EASilt ja teisi alternatiivseid võimalusi. Riik on toetanud ja toetab jätkuvalt hasartmängumaksust regionaalseid investeringu projekte (näiteks hoolekandeesutused).</p> <p>Lisaks sellele, toome välja, et Sotsiaalministeerium koostöös Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskusega on 2016. a kevadest läbi viimas projekti „Erivajadustega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine“, mille eesmärgiks on nii teenuste arendamisel kui kodude kohandamisel leida parimad viisid suurendamiseks puudega inimeste iseseisvat toimetulekut. Esialgelt piloteeritakse 100-le inimesele kodude kohandamist ning ülevabariigiliselt avaneb kodude kohandamise programm 2017. a. Tegevuse elluviimiseks on ette nähtud ERF vahendid, millega kavatakse kohandada minimaalselt 2000 erivajadusega inimese kodud.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde. SOMi vastus ei aita KOVe edasi küsimuses, kuidas tagada ligipääs olemasolevatele rahvamajadele, kauplustele, koolidele, lasteaedadele, transpordile, teatritele, spordihoonetele jne. Riigi poolt ratifitseeritud Puuetega inimeste õiguste konventsioon nõuab ligipääsu tagamist kõigile ehitistele, mitte ainult uutele.</p>

<p>Ettepanek 3. Kindlustada õendusteenuse kättesaadavus krooniliste tervisehäiretega kodanikele kodus.</p>	<p>Puudub piisav teenuse riiklik finantseerimine.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Õendusteenuseid rahastatakse Eesti Haigekassa rahadest lepingute alusel. Viimastel aastatel on õendusteenus suurenenud ja suureneb, arvestades rahvastiku vananemisega kaasnevat teenuse vajaduse kasvu. Õendusabi rahastamine EHK eelarvest kasvab ennaktempos võrreldes teiste tervishoiuteenuste liikidega. Õendusabi rahaliseks mahuks on 2016. a planeeritud 30,3 mln eurot, mis on 12% suurem võrreldes 2015. a eelarvega. Koduõenduse 2016. a eelarve on 6,66 mln (kasv võrreldes 2015 eelarvega 25%). Koduõenduse ravijuhud 2016. a eelarves on 36,58 mln (kasv võrreldes 2015 eelarvega 9%). KTK arvamused: KTK võtab info teadmiseks.</p>
<p>Ettepanek 4. Analüüsida riigi võimalusi toetada omavalitsuste investeeringuid vanurite hoolekandatusute rajamiseks ja renoveerimiseks. Kavandada riigieelarves vahendid selliste investeeringute osaliseks toetamiseks.</p>	<p>Kohalikud omavalitsused on viimasel ajal sundseisus uute hoolekandatusute loomiseks ja olemasolevate renoveerimiseks järjest suureneva vajadusega eakate hoolekandekohtade järele. Omavalitsuste tulude maht ei võimalda piisavalt investeeringuid oma vahenditest, arvestades tegelikku vajadust.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Arvestatud. RES 2017-2020, RE 2017 SOM ja RM ministrite vahelisel läbirääkimisel otsustati, suunata CO2 kvoodiraha hooldekodude energiasäästu investeeringuteks. Kohalikele omavalitsustele on kavas rakendada toetusmeetet CO2 vahenditest üldhooldekodude energiatõhususe parandamiseks (kokku ligi 12 mln eurot). Toetuse kaudu on võimalik üldhooldusteenuse osutajatel renoveerida olemasolevaid hooneid, küttesüsteemi või ehitada uusi energiatõhusaid hooneid. Taotlemise täpsemad tingimused on ettevalmistamisel Sotsiaalministeeriumi ja Rahandusministeeriumi koostöös. KTK arvamused: KTK võtab info teadmiseks</p>
<p>Muud ettepanekud</p>	<p>Põhjendus</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus</p>
<p>Ettepanek 1. Tagada STAR programmi tõrgeteta töö. Viia läbi STARi arendused kooskõlastatult KOVde vajadustega. Ühtlasi leida vahendid Sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 160 lg 22 tuleneva KOVde lisatöö hüvitamiseks.</p>	<p>STARi arendustööd on programmi muutnud kasutajasõbralikumaks, kuid riik peab jätkuvalt kavandama arendustöid STAR programmi täiustamiseks.</p> <p>STAR peab muutuma sotsiaaltöötajale oluliseks abivahendiks. Oluline, et STARi arendataks tsentraalselt edasi vastavalt 01.01.2016 jõustunud SHSiga sätestatud nõuetele (nt juhtumiplaani täitmine).</p> <p>SHS § 160 lg 22 kohustab uue nõudena KOVe kandma SHS § 144 lõikes 1 nimetatud ning alates 01.01.2016.a. aktiivsete juhtumite andmed STARi kolme või kuue kuu jooksul. Nimetatud uus kohustus</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: STAR programmi arendatakse järjepidevalt edasi, lisades mugavusfunktsioone ning andmevahetusteenuseid teiste andmekogudega ning samuti panustatakse andmeida edasiarendustesse. 2016. a lisati lihtsustusfunktsioone juhtumiplaani haldusesse, lisatud on kolm uut andmepäringut Töötukassa andmebaasidest ning andmeaita hooldajatoetuse maksimisega seotud aruanded. IV kv jooksul laiendatakse x-tee päringute võimalusi veelgi. 2016.a septembri seisuga on arenduse lõpufaasis projekt, millega muudetakse probleemsemaid andmebaasipäringuid, et rakendus toimiks võimalikult optimaalselt. STAR andmesistuseks eraldi vahendeid ei ole planeeritud. Omavalitsuste töökoormus väheneb statistilise aruandluse koostamise vajaduse vähe-</p>

	<p>tuleb KOVdel täita lisakohustusena.</p>	<p>nemise ning asutuste infovahetuse elektroonseks viimise arvel.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde. Seoses andmesises-tusega STARi on oluliselt kasvanud KOVide koormus, seda näitab asjaolu, et KOVid on pidanud selleks palkama spetsiaalseid töötajaid. Andmevahetus teiste andmekogudega ei tööta korralikult. Vaatamata STARi pidevale parandamisele ei ole siiani saavutatud töökindlust.</p>
<p>Ettepanek 2. Töötada välja Lastekaitse seaduse § 37-s sätestatud lasteasutuse sisehindamise nõude täitmiseks vastav juhendmaterjal.</p>	<p>Alates 01.01.2016 jõustunud LasteKSi § 37 sätestab lasteasutuse sisehindamise nõude. So tegevus, mille käigus hinnatakse lasteasutuse töökorraldust ja töö-keskkonda ning tegevuste tulemuslikkust lapse õiguste ja heaolu tagamisel. Sisehindamise käigus selgitatakse välja lasteasutuse eesmärkide täitmist toetavad ja takis-tavad asjaolud ning analüüsitakse lasteasutuse tegevuse vastavust õigusaktidele.</p> <p>Kohustus on KOVdele uus, seega oluline on riigipool-se näidismaterjali koostamine.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: 2015. a valmis Sotsiaalministeeriumi tellimusel ESF-i vahenditest sisehindamise juhised asenduskoduteenus osutajatele (vt https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Lapsed_ja_pered/Asendushooldus/sisehindamise_juhised.pdf), mida on ka asenduskodu juhtidele tutvustatud. 2016. a on täiendavate tegevustena kavas sisehindamise järelkoolitus ja sisehindamise protsessi läbiviimine eksperdi juhendamisel ühe asenduskodu tegevuse põhjal. An-tud tegevuse tulemusena valmivad näidistöödokumendid teistele lastea-sutustele, sh teistele haridus-, sotsiaal- ja statsionaarseid tervishoiuteenu-seid osutatavatele lasteasutustele.</p> <p>Haridusasutustele on Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt samuti koos-tatud põhjalikud sisehindamise juhised (vt https://www.hm.ee/et/tegevused/valishindamine/sisehindamine).</p> <p>KTK arvamus: KTK võtab info teadmiseks.</p>
<p>Ettepanek 3. Tagada abivahendite kättesaadavus puuetega inimestele.</p>	<p>Sotsiaalministeeriumi kavandatud reformi kohaselt käivitus senise maakonnapõhise abivahendite süsteemi asemel 2016. aastal riiklik süsteem, mille eesmärgiks oli muuta abivahendite kättesaadavus lihtsamaks ning kvaliteetsemaks.</p> <p>Tegelikkuses on reform põhjustanud paljudele puuete-ga inimestele abivahendite kättesaadavusega seotud probleeme (nt senisest olulisemalt kõrgema hinnaga abivahendite rent.)</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Mitte arvestada. Alates 01.01.2016 on kõikidel abivahenditel piirhinnad, mille kehtestamise loogika lähtub jaotu-sest, et indikatiivselt 2/3 toodetest oleksid piirhinnas. Muudatuse eesmär-giks on olnud abivahendite saajaid riigi abi osas võrdsemalt kohelda ning kasutada riigi raha efektiivsemalt, tagamaks võimalikult paljudele inimeste-le abivahendite takistusteta (järjekordadeta) kättesaadavus. Kui inimene kasutab piirinnast kõrgema hinnaga abivahendit, siis soovitame uurida al-ternatiivsete toodete olemasolu ja hindu. Kui inimene vajab põhjendatud juhul piirhinnast kallimat toodet, siis on võimalus teha SKA-le eritaotlus piirhinna tõstmiseks. Juhul kui isikule jääv abivahendi omaosaluse maksu-mus on inimese majanduslikust seisust lähtuvalt võimatu maksta, siis on samuti võimalus eritaotlusega taotleda omaosaluse vähendamist kuni 5%-ni.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde. Abivahendite kättesaadavus SKA kaudu on inimestele väga kallis. Pere- ja eriarstid ei suuda abivahendi tõendile (kohustuslik dokument) kirjutada 6 kohalist</p>

		<p>abivahendi koodi (varem liikumispuue, nägemispuue jm), sest koodi järgi saab abivahendi. Valiku- ja proovimisvõimalus kliendil puudub, mis talle üldse sobiks, sest enamuse abivahendifirmasid on Tartus või Tallinnas. Kui klient võtab koodi järgi abivahendi ja talle ei sobi see, siis vahetada ega uut ei saa, sest riigiosalus on kasutatud. Abivahendil on kehtestatud ka kehtivusaeg. Uus ja endale sobiv ning vajalik abivahend tuleb ainult enda raha eest osta, mis sageli ei ole võimalik. Kui kõrgema hinnaga abivahendi jaoks tahab klient esitada eritaotlust, siis peab ta võtma ise 3 erinevat hinnapakumist, millega puudega isik üldjuhul ise hakkama ei saa. Varasemalt kõik vajalikud hinnapakumised erijuhtude puhul võttis maavalitsuse töötaja, kes oskas ja teadis firmasid, kust mida küsida. Klient sai parima teenuse ja sobiva ning vajaliku abivahendi.</p>
<p>Ettepanek 4. Teostada KOVdele pandud uute ja täiendatud kehtivate ülesannete maksumuse selgitamiseks 01.01.2016 jõustunud SHSi analüüs ning töötada välja süsteem KOVde tulude täiendamiseks lisandunud ülesannete kulude katteks.</p>	<p>SHS sisaldab rea uusi KOV teenuseid, nt: võlanõustamis-, sotsiaaltranspordi-, varjupaiga-, turvakodu- ja üldhooldusteenuse, mille osutamiseks ja välja töötamiseks ei ole KOVdele täiendavaid rahalisi vahendeid eraldatud.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Sotsiaalministeerium nõustub, et vajadus hooldusteenuse kohtade osas on kasvavas trendis, sest rahvastik vananeb ja eakate osakaal populatsioonis tõuseb. Samuti nõustub, et hooldekodud vajaksid renoveerimist ja turvalisemat ning kliendisõbralikumat keskkonda. Hooldekodude loomisel kehtib vaba turu põhimõte ning aastatega on hooldekodusid ka juurde ehitatud, nii erasektori, kui KOVide poolt. Asutushooldus on kõige kulukam hooldusvorm. Selle asemel, et luua juurde hooldekodusid, peaksid KOV-d arendama paindlikke ja vanemaealistele sobivaid koduteenuseid, et tagada inimese toimetulek temale harjumuspäras keskkonnas. Asutusse paigutamine peaks olema kõige äärmuslikum variant, nii KOVi, kui inimese jaoks. Koduteenuste arendamist toetame ESF Meetme „Tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused“ raames. Käesoleval aastal avatakse taotlusvoorud erinevate teenuste arendamiseks. Esimeses taotlusvoorus läheb jagamisele ca 5,3 mln eurot. Et parandada KOVide võimekust on taotlemise tingimuseks seatud KOVide vahelise koostöö nõue. Selle kaudu soovime tekitada olukorra, kus hoolekandeteenuseid pakutakse omavalitsuste üleses koostöös, et oleks tagatud teenuste ühtlasem kvaliteet, kättesaadavus ja kuluefektiivsus. Rahastust on võimalik taotleda: päeva-, intervall- ja koduhooldusteenuste, isikliku abistaja- ja tugisikuteenuse arendamiseks. Ehkki käesoleva meetme raames on teenuseid võimalik arendada kitsamale sihtgrupile, annab see hea tõuke ja kogemuse KOVidele oma piirkonnas antud teenuseid arendada. Tuleb jõuda arusaamisele, et hooldekodude ehitamine on kõige kulukam viis lahendada oma piirkonnas hooldusteenuste vajadust. Samuti on oluline märkida, et sotsiaalteenuste osutamiseks, sotsiaaltoetuste maksmiseks ja</p>

		<p>sotsiaalteenuste arendamiseks eraldab riik igal aastal rahalisi vahendeid. 2015. a eraldati 2 948 413 eurot, vahenditest jäeti KOVide poolt kasutamata üle miljoni euro.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde. Koduteenus, intervall- ja päevahooldusteenused ei ole hajaasustuse piirkonnas sugugi odavad valla eelarvele. Arvestades valdade liitmist ja territooriumi suurenemist kasvavad veelgi transpordikulud koduteenuste pakkumisel. Lisaks maapiirkonnas puuduvad sotsiaalteenuste pakkujad või neid on väga vähe. Samuti on maal erialase ettevalmistusega spetsialistide arv piiratud. Viidatud toetusi teenuste arendamiseks ei saa kõik KOVid, kes sooviksid, vaid ainult need, kes vastavad seatud tingimustele. Näiteks ei saa toetust uue teenuse juurutamiseks. Toetust saab ainult teenuse edasiarendamiseks. KOVide poolt kasutamata toetus ei aita neid KOVid, kes oma toetuse on sihipäraselt ära kasutanud ja neid on üle poole KOVidest.</p>
<p>Ettepanek 5. Lõpetada dementsete ja sõltuvushäirega isikute vanusest tulenev ebavõrdne kohtlemine ja võimaldada riigi rahastatavat erihoolekannet ka neile klientidele.</p>	<p>Sotsiaalhoolekande seaduse kohaselt ei rahastata riigi eelarvest erihoolekandeteenust vanaduspensioniiikka jõudnud dementsuse diagnoosiga ja isikutele, kellel on sõltuvus alkoholist või narkootilisest ainekst juhtiva psüühikahäirena. Leiame, et vanusest tulenev diskrimineerimine tuleb lõpetada.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Dementsus on sündroom, mis ei ole psüühikahäire vaid traumade või haigustega kaasnev nähtus/tagajärg. Seetõttu tuleb dementsusega eakate hoolekande küsimust lahendada üldhooldusteenuse raames.</p> <p>Poliitika kujundamise seisukohalt ei vaadata dementsusega isikute hoolekannet eraldiseisvana kõikide hooldust vajavate isikute hoolekandest. Näiteks keskendub Vabariigi Valitsuse poolt 2015. a kinnitatud hoolduskoormuse vähendamise rakkerühm hooldusküsimustele laiapõhjalisemalt, mitte vaid ühe sihtgrupi lõikes. Eelpool nimetatud rakkerühma eesmärgiks on välja töötada reaalsed poliitikasuunised ja lahendused efektiivse ning integreeritud teenuste pakkumise süsteemi loomiseks, et arendada lõpuni hoolduskoormust leevendavad teenused, toetused, sotsiaal- ja tervisevaldkonna teenuste võimalik integratsioon, võimalikud rahastamisskeemid, hooldajate tööhõive- ja töösuhete küsimused, hooldajate sotsiaalne kaitse, hooldajate terviseprobleemide ennetamine.</p> <p>Täna on hooldusteenuse turul suur huvi dementsusega kliendile spetsialiseerunud üldhoolekodude ehitamiseks. Teenuse kohtade arv on kasvav ja uued teenusekohad on planeeritud näiteks Tartumaale Tähtvere valda (150 kohta), Läänemaale Lääne-Nigula valda (36 kohta) ja Võrumaale Rõuge valda.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde. Arusaamatu on</p>

		<p>väide, et dementsus ei ole psüühikahäire. Rahvusvahelise haiguste klassifikaatori RHK-10 kohaselt on dementsus psüühikahäire. RHK-10 on leitav Eesti E-tervise Sihtasutuse kodulehelt. Dementsus on loetletud orgaaniliste- ka sümptomaatiliste psüühikahäirete registris. Kahjuks suureneb dementsete inimeste arv koos keskmise eluea pikenemisega ja vastavate teenuskohtade vajadus kasvab pidevalt. Käesoleval ajal on dementsete klientide teenusele paigutamine väga suur probleem ja seda koduteenustega ei lahenda. Oluline on ka teenuse väga kõrge hind, mida suures osas aitavad tasuda KOViD. Vastuses ei ole puudutatud nende isikute, kellel on sõltuvus alkoholist või narkootilisest ainest juhtiva psüühikahäirena, ebavõrdset kohtlemist.</p>
<p>Ettepanek 6. Tagada riigieelarves rahalised vahendid kohalike omavalitsuste poolt riigi erihoolekandeteenuste osutamiseks tehtud kulutuste katteks.</p>	<p>Tulenevalt SHSist on kohalik omavalitsus kohustatud tagama igapäevaelu toetamise teenuse osutaja kasutuses või omandis olevate ruumidega seotud kulude katmise kohaliku omavalitsuse kehtestatud ulatuses. Uue SHSi sõnastuse kohaselt ei ole enam toetatud teenuse osutaja kohustuseks leida kliendile vajadustele sobiv elamispiind.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Mitte arvestada. Igapäevaelu toetamise teenuse ruumidega seotud kulude katmine on juba varasemalt KOVi kanda olnud. KOVile on jäetud otsustus- ja kaalutlusruumi, kas osutada teenust ise või korraldada teenuse osutamine.</p> <p>Toetatud elamise teenust osutatakse olemuslikult isiku tavapärasel elukeskkonnas ehk kodus. Inimesele elupinna tagamine on KOV ülesanne. Toetatud elamise teenuselt teenuseosutaja elamispiinna tagamise kohustuse kaotamise eesmärgiks on olnud tagada suuremal hulgal erivajadustega inimestele võimalus kasutada toetatud elamise teenust. Teenuseosutamine ei ole enam seotud eluruumi kasutusse andmise kohustusega, mis oli varasemalt piiravaks asjaoluks, kuna teenuseosutajatel ei olnud tihti eluruumi võimalik tagada. Muudatus ei välista võimalust, et teenuseosutaja, kui tal on olemas eluruum, mida ta saab pakkuda erivajadusega inimesele elamiseks, annab selle üürilepingu alusel kasutada toetatud elamise teenuse saajale. Toetatud elamise teenuse peamiseks eesmärgiks on inimese sotsiaalse toimetuleku ja integratsiooni toetamine. Inimest juhendatakse majapidamise ja igapäevaelu korraldamises eesmärgiga tagada tema võimalikult iseseisev toimetulek iseseisvalt elades võimalikult tavapärasel keskkonnas ehk kodus. Toetatud elamise teenust võib osutada inimese enda elamispiinal, teenuse osutaja poolt inimesele üüritaval elamispiinal või muul elamispiinal (nt munitsipaalorteris, sotsiaaleluruumis).</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde. Järjekorrad riigi rahastatavatele erihoolekandeteenuse kohtadele on väga pikad. KOViD, kes on suutelised, rahastavad neid kohti seni kuni järjekord SKAs jõuab kliendini. KOVi senine kulu tuleks hüvitada. Igapäevaelu toetamise teenus on riiklik teenus, mitte KOVi korraldatav. Teenuse osu-</p>

		tamise ruumide kulused on KOVil õigus katta enda kehtestatud ulatuses, mitte kogu ulatuses.
Ettepanek 6. Lahendada analüüsi- ja planeerimise eesmärgil kohalikele omavalitsustele statistiliste andmete tasuta saamise võimalused koos SKAIS2 andmeida välja-arendamisega.	Alates 1.10.2015.a lõpetati Sotsiaalkindlustusameti poolt pakutavad X-tee teenused MISP vahendusel, millega raskendati oluliselt omavalitsuste löikes statistiliste andmete saamist eelarveplaneerimisel, universaaltoetuste maksimisel, ürituste korraldamisega seotud info edastamiseks konkreetsetele sihtrühmadele ja ennetustegevuse läbiviimiseks. Teenuste lõpetamisel anti lubadus SKAIS2 projekti raames uute X-tee teenuste loomiseks.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Omavalitsuste löikes on statistilised andmed kättesaadavad STAR/SKA statistika veebikeskkonnas (http://starstatistika.sm.ee/). Andmeid uuendatakse kord kvartalis. Samas keskkonnas on ka koondtabel puudega inimeste terviseprofiili andmetega. SKAIS2 projekti raames luuakse SKAIS2 andmeait (2017.a jooksul), kuhu oleme palunud KOVidel esitada ettepanekuid ja kirjeldada X-tee teenuste vajadusi. Siiani ei ole ühtegi ettepanekut laekunud. KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde, käesoleval ajal puudub KOV'el võimalus saada statistilisi andmeid analüüsi ja planeerimise eesmärgil.
Ettepanek 8. Tagada riigi poolt kohalikele omavalitsustele pandud uute nõuete (LasteKS) ja teenuste (SHS) osutamiseks vajalike spetsialistide välja- ja täiendusõpe.	Näit. lastekaitsetöötajate ja võlanõustajate koolitus.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Lastekaitsetöötajate täienduskoolituse korraldamine on Sotsiaalministeeriumi ülesanne ja selleks on juba planeeritud vahendid. Täienduskoolitust korraldab Tervise Arengu Instituut ja koolitused algavad 2016. a vastavalt kinnitatud koolituskavale ja ajagraafikule. Täpsem info TAI kodulehel: http://tai.ee/et/tegevused/koolituskeskus/koolitused/lastekaitsetootajat_e_koolitused . Ettevalmistusnõuetega võlanõustajaid on üle paarisaja, mis on piisav katmaks vajadust teenuse järele. Tänu muutustele majandus- ja õiguskeskkonnas vajavad teenuseosutajad täiendavaid teadmisi, mistõttu pakuti Euroopa Liidu 2007–2013 finantsperioodi struktuuritoetuste vahenditest täienduskoolitusi võlanõustajatele kuni 2015. a lõpuni. Sotsiaalministeerium analüüsib vajadust rahastada võlanõustajate baas- ja/või täienduskoolitusi veel 2014–2020 ESF vahenditest. KTK arvamus: KTK võtab info teadmiseks.

IV. ETTEPANEKUD KULTUURI- JA SPORDI VALDKONNAS

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. Suurendada vahendite mahtu muinsuskaitsealaseks tegevuseks ja muinsuskaitse halduslepingute professionaalsemaks täitmiseks.	KOVdel puuduvad eelarvelised võimalused antud valdkonna toetamiseks. Kavandada vahendeid muinsuskaitsealaseks tegevuseks KOVde tulubaasi, sest neid ülesandeid KOV tulubaasi	Valitsuskomisjoni seisukoht: Vajadus vahendite juurdelisamiseks on olemas ja põhjendatud. KuM on täiendavate vahendite eraldamise ettepaneku RAMile esitanud, sh valmistanud ette muinsuskaitse reformi ning memorandumid valitsuses teema tõstatamiseks.

	loomise ajal ei olnud, seega tegevuse rahastamine on toimunud teiste valdkondade rahastamise arvel.	Kokkulepe: Omavalitsusliidud toetavad muinsuskaitse reformi elluviimist ja lisaraha leidmist.
Ettepanek 2. Seadustada KOVde kohustus tegeleda rahvakultuuri säilitamise, arendamisega ja maakondlikel liitudel ürituste korraldamine maakonnapõhiselt. Kavandada riigieelarves toetus KOVdele ja maakondlikele liitudele rahvakultuuri arendamise toetuseks.	Arvestades asjaolu, et KOVde kultuurivaldkonnas rahvakultuuriliseks tegevuseks riiklikult ei toetata ja neil puudub kohustus rahvakultuuri arenguga tegeleda ning maakonna piires valdkonna üritusi korraldada. Seega, kuni KOVde tulude suurendamiseni tegevuse tarbeks, eraldada riigieelarvest toetus KOVdele ja maakondlikele omavalitsusliitudele ülesande täitmiseks. Otstarbekas oleks riiklike rahvakultuurispetsialistide süsteem liita maakondlike omavalitsusliitudega, sest erinevates maakondades toimib tegevus erinevalt ja tihti konkureerivalt, mis tekitab lubamatuid vastuolusid riigi ja KOVde vahel.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Kohalike omavalitsuste kultuuri- ja spordiülesannete analüüsi tulemusena kavandatakse teha ettepanek Rahandusministeeriumi poolt koostatavasse haldusreformiseaduse rakenduseseadusesse täiendada KOKSi § 6 kultuuri- ja sporditöö korraldamise kohustuse sisseviimist kohalike omavalitsuste ülesandena. KTK seisukoht: töörühm ei ole sisuliselt ettepaneku vastu, kuid see eeldab riigipoolseid täiendavaid ressursse KOVde eelarvetes.

V. ETTEPANEKUD MAJANDUSE VALDKONNAS

V.I. ETTEPANEKUD TEEHOIU JA TRANSPORDI VALDKONNAS

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. Teehoiuks mõeldud vahendite eraldamisel toetusfondi kaudu lähtuda kohalike teede pinna-arvestusele põhinevast registrist ja inventariseerimise käigus saadud liiklussageduse andmetest ning eraldada raha ka muude kohalike teerajatiste hoolduseks. Teehoiu vahendite määramisel arvestada ka tänavavalgustuse olemasoluga, mille andmed on olemas riiklikus teeregistris. Kohalike teede juhtumipõhiseks toetuseks eraldada vahendeid riigieelarvest täiendavalt riigi eelarvestrateegias kohalike teede hoiuks kavandatud vahenditele.	Teehoiukulud on teekatte taastus- ja hooldusremondikulud, hoolduskulud (puhastus, lume- ja libedusetõrje), valgustuskulud (elektrienergia, elektripaigaldiste hooldus) ja liikluskorralduskulud.	Valitsuskomisjoni seisukoht: MKM ei ole vastu ettepanekule võtta kohalike teede hoiu toetuse jaotamiseks kasutusele mitmeid parameetreid sisaldav valem, kuid juhime tähelepanu, et selle rakendamiseks peab olema läbi viidud kohalike teede inventeerimine ning andmed peavad olema kantud teeregistrisse. Peale selle ootame omavalitsusliitudelt ettepanekut erinevaid parameetreid arvestava valemi osas ning juhime tähelepanu, et ettepaneku rakendamiseks on vajalik muuta Vabariigi Valitsuse määrust „Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord“. KTK seisukoht: KTK nõustub Valitsuskomisjoni selgitustega.
Ettepanek 2. Leida võimalused ehitusseaduse muudatuseks, mis võimaldaks teeregistris arvele võtta tänavaid mis asuvad valdade territooriumil tiheasustuse piirkondades (uusarendu-	Kohalike omavalitsuste tiheasustusaladel, küldes, on tihti tänav tunnustele vastavate teed, kuid neid pole võimalik teeregistrisse kanda kuna need	Valitsuskomisjoni seisukoht: Ettepaneku rakendamiseks oleks vajalik muuta ehitusseadustikku, mille kohaselt on tänav tee, mis paikneb linnas, alevis või alevikus.

sed ja vanad külad).	ei asu linnades, alevites ega alevikes. See vähendab nende omavalitsuste võimalusi piisavaks teede korrashoiuks. See situatsioon võib suurendada ka-vandatava nn haldusreformi käigus.	Antud muudatusel oleks olulised mõjud ülejäänud teehoiu regulatsioonile, sest mitmed nõuded on seotud tänava definitsiooniga. KTK seisukoht: jätkata läbirääkimisi lahenduse leidmiseks.
Ettepanek 3. Liikumisvõimaluste tagamine kõigile elanikele on üleriigiline prioriteet, seetõttu peab riigipoolne toetus hõlmama ka investeringutoetusi munitsipaal-ühistranspordile. Seda nii keskkonnasõbralikuma ja liikumiskustega inimesi arvestava veeremi soetamisel kui ka tugisüsteemide arendamisel (infosüsteemid) ja infrastruktuuri kaasajastamisel (peatuste väljaehitamine sh maakonnaliinidele, ümberistumisterminalide rajamine).	Lähtuvalt ühistranspordiseaduse § 24 võib riigieelarves ette näha ühistranspordi sihtotstarbelise toetuse avaliku teenindamise lepingu alusel teostatava liiniveo korraldamiseks, ühissõidukite soetamiseks, ühistranspordi taristu objektide rajamiseks, uuendamiseks või haldamiseks ja ühistranspordiuuringute korraldamiseks.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Valitsus on toetanud nii ühistranspordi veeremi soetamist, taristu arendamist kui infosüsteemide arendamist peamiselt Ühetegevusfondist, Euroopa Regionaalarengu fondist, ja saastekvootide müügist saadud tulust. KTK seisukoht: KTK nõustub Valitsuskomisjoni selgitustega.
Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. Alustada läbirääkimisi osa AS Tallinna Sadam kasumi eraldamiseks kohalikele omavalitsustele, kelle territooriumil on AS Tallinna Sadamale kuuluvad sadamad sadamat teenindavate kohalike teede ja tänavate korrashoiu tagamiseks.	Sadamat läbivad kaubaveod kasutavad maismaal kohalikke teid ja tänavaid (Vanasadam, Paljassaare sadam, Muuga sadam, Paldiski Läänasadam, Saaremaa sadam).	Valitsuskomisjoni seisukoht: Äriseadustik § 276 näeb ette, et dividende (osa kasumist) makstakse aktsionäriile vastavalt tema aktsiate nimiväärtusele või arvestuslikule väärtusele. Täna on AS Tallinna Sadam aktsiate 100% omanik Eesti Vabariik ja seega ei ole kohalikele omavalitsusele dividendi väljamakse tegemine võimalik. Riigi äriühingu poolt makstavad dividendid on riigieelarve tulu osa ning riigieelarve paindlikkuse tagamiseks ei ole tulud ja kulud omavahelt seotud. Lisaks ei ole dividendid aastate lõikes stabiilne rahastamisallikas. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.

V.II. ETTEPANEKUD ELAMUMAJANDUSE VALDKONNAS

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud		
Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. Rakendada elamumajanduse töörühm, kes tegeleks elamumajanduspoliitika küsi-	Töörühma võimalikud tegevusvaldkonnad: • Üüriturug ei ole Eestis välja arenenud. 96% eluruumidest on	Valitsuskomisjoni seisukoht: Omavalitsusliitudega on kohtunud, kuid mitte ametlikult moodustatud töörüh-

<p>mustega ning töötaks kiiresti välja meetmed omavalitsuste toetamiseks elamufondi loomisel ja ettevõtlusele tööjõu kindlustamiseks.</p>	<p>eraomandis, avalikule sektorile kuulub ca 4% elamufondist. Üürituru puudulikkus takistab ka tööjõu mobiilsust ning süvendab väljarännet Eestist. Sotsiaalhoolekande seaduse järgi (§ 14 lg 1) on kohalik omavalitsus kohustatud andma eluruumi isikule või perekonnale, kes ise ei ole suuteline ega võimeline seda endale või oma perekonnale tagama.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olemasoleva elamufondi amortiseerumine (vananemine). Elamufondi järk järguline vananemine on hetkel süvenev tendents, tulenevalt uusehitiste madalast osakaalust • Energiasäästu meetmete rakendamine. Kommunaalteenuste hindade tõus. Eesti elamufondi kuuluvad eluruumid on võrreldes arenenud EL liikmesriikidega väiksemad, vanemad ning halvema tehnovarustusega. Käibest välja läinud majade lammutamine. • Kulupõhise üüriga elamufondi loomine riigi ja omavalitsuste koostöös (Soome näitel). Ühe olulise meetmena uusehituse aktiveerimiseks on „Eesti energiamajanduse arengukava aastani 2030“ eelnõus ette nähtud riiklikult toetatud energiasäästlike üürielamute rajamine. • Olemasoleva, avalikule sektorile kuuluva, elamufondi parandamine ning energiasäästlikumaks muutmine. • Üürile andmise õiguslik raamistik on üürniku poole tugevalt kaldu. Praegune raamistik majandustegevust ja seega turu arengut ei soosi. 	<p>mana. Jätkatakse kahe töörühmaga, mis analüüsivad vastavalt korteriühistute võlgnevuste probleemi ja üürituru korrastamiseks vajalikke tegevusi. Ametlikult on moodustatud töörühm korteriühistute võlgnevuste probleemi uurimiseks, kuhu kuulub lisaks MKM-ile JuM, SoM, RaM, ELL ja EMOLi esindaja. Üürituru korrastamise töögrupp on moodustamisel, kohtuti ja sinna kuuluvad JuM, RaM, SA KredEx, Eesti Kinnisvarafirmade Liit ning omavalitsustest Tallinna, Valga ja Narva Linnavalitsus ning Rae, Harku ja Imavere Vallavalitsus.</p> <p>KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.</p>
---	---	---

V.III. ETTEPANEKUD IKT VALDKONNAS

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud		
Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Vabariigi haridusametuste XXI sajandi IKT infrastruktuuri kontseptsiooni loomine ja taristu väljaarendamine, mis tagaks innovaatiliste IKT baaslahendustega (pilveteenused, mobiilsus, küberturvalisus jt) tõhusa ning jätkusuutliku toe haridusametuste õppeprotsessile.</p>	<p>Antud lahendus annab võimaluse kõikidel vabariigi haridusametustel kasutada nii olemasolevaid kui ka loodavaid informatsioonsid (filmid, õppematerjalid jt) õppetöö taseme ühtlustamiseks erinevates haridusametustes sõltumata nende asukohast.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht:</p> <p>1) Nimetatud käskkiri on perioodiks 2016-2018, järgmiseks etapiks 2019+ vaadatakse kriteeriumid uuesti üle. 2016-2018 käskkiri näeb ette koolide nimekirja iga aastast seire. Seega kui KOV on vahepeal täitnud määratletud kriteeriumid, on võimalik lülitada vastavad koolid ka tegevuskavasse.</p>
<p>Ettepanek 2. Jätkata läbirääkimisi majandus- ja</p>	<p>Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava toetuse andmise tingi-</p>	<p>2) Struktuuritoetuse meetmega „Kaasaegse ja uuendusli-</p>

<p>taristuministri käskkirja "Toetuse andmise tingimused üldhariduskoolide digitaristu kaasajastamiseks" II etapi tingimuste muutmiseks, luues eeldused, et 2018 oleks võimalik teha õpilastel e-tasemetöid koolis ja 2019 põhikooli lõpueksamid e-eksamitena koolis kõikjal Eestis.</p>	<p>muste käskkirja „Üldharidus-koolide digitaristu kaasajastamine“ osas on omavalitsused esitanud MKM'i ja HTM'i korduvalt ettepanekuid tingimuste muutmiseks. II etapi tingimused peavad andma lahenduse kõikidel vabariigi haridusametustel sh munitsipaalgümnaasiumitele ja 60 õpilasega põhikoolidele.</p>	<p>ku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt“ luuakse tänapäevaseid õppematerjale ja toetatakse õppevahendite ühiskasutuse korraldamist kokku 40 miljoni euroga. 3) Riik toetab õpetajale tööks vajalike seadmete tagamist, põhikoolide e-hindamisvõimekuse arengut täiendava toetusmeetmega kogumahas 4 miljonit eurot. Tegevused käivitatakse alates maist 2016. 4) HTSA koostab ja avaldab 2016. aasta sügiseks soovitusliku standardi haridusametuste IT taristule (sh võrguühendused, õpetajate tökohad, baasteenused) .See on juhendmaterjalina abiks koolipidajatele IKT arendamisel . 5) Kohalikel omavalitsustel on vajalik hinnata koolide IKT hangete ning töökorralduse konsolideerimisvõimalusi omavalitsuses ning koostöös teiste koolipidajatega.. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.</p>
<p>Ettepanek 3. Jätkata läbirääkimisi kiire valguskaablipõhise lairibaühenduse põhi-võrgu väljaehitamiseks planeeritud mahus ja jaevõrgu „viimase miili“ loomiseks turu-tõrke piirkondades ja selle riiklikuks toetamiseks. Selleks: a. vähendada sidevõrgu ehitamisega kaasnevat halduskoormust, lihtsustades vastavat õigusraamistikku. Rakendada „viimase miili“ põhimõtte ka omavalitsuste haldus ja haridushoonete ühendamiseks kiire inter-netiühendusega; b. edendada kiire interneti arendamist toetavat kogukondlikku algatust; c. toetada turutõrke aladel, sealhulgas maa-piirkondades, „viimase miili“ ühenduste rajamist selliselt et eratarbijal oleks võimalik liituda võrguga talutava ühinemistasuga.</p>	<p>Arendatav valguskaablipõhine lairibavõrk ei kindlusta kiiret internetiühendust 160 000 kliendile linnalises ja maapiirkondades. Täna suured teenusepakkujad ei ole huvitatud võrgu väljaarendamisest enamuses maa-piirkondades, tulenevalt vähesest klientide arvust. Samas soovitakse laiendada kiireid Wifi võrke, 4G kiirused tagavad interneti kättesaadavuse, kuid teenuse kvaliteet ei ole püsiv, sest sõltub võrgu koormusest mille tegelikult kättesaadavad kiirused ei ole püsivad ja kasutustasud ei ole maapiirkondades vastuvõetavad. Kaaluda rahastamisel Kolmepoolse rahastuse süsteemi: RIIK-KOV-ERAISIK.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: VV tegevusprogrammi 2015-2019 üldeesmärgi nr 8.57 „Tagada igale maal elavale perekonnale mõistliku hinnaga kommunikatsioonid (elekter, kiire internet ja korralikud sõiduteed), luues selleks vajalikud täiendavad toetusmehhanismid (nn viimase kilomeetri toetus)“ täitmiseks on plaanis kaks tegevust – majandus- ja taristuministril on kohustus 2016. a II pa (september) esitada kiire interneti ühenduste („viimase miili“) rajamise analüüs ja ettepanekud toetusmeetme väljatöötamiseks ning riigihalduse ministril on kohustus 2017. a jaanuariks töötada välja „Täiendava toetusmehhanismi põhimõtted“. MKMi koostatava analüüsi esmane versioon saadeti ka omavalitsusliitudele kommenteerimiseks. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks. ja soovib tutvuda analüüsiga esimesel võimalusel .</p>
<p>Ettepanek 4. Rügi tasandil uute infosüsteemide ja registrite loomisel või olemasolevate likvideerimisel kaasata kohalikke omavalitsusi projekti algatamise esimesest faasist alates.</p>	<p>Senine praktika omavalitsuste kaasamisel ei ole selge ja piisav. Algamiskavatsus peaks vastama HÕNTE-le.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Koostatud on meelepea andmekogude asutamiseks ning nende põhimääruste koostamiseks ja kooskõlastamiseks. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks. ja soovib tutvuda analüüsiga esimesel võimalusel .</p>

<p>Ettepanek 5. Tagada riigi andmekogudesse andmete esitamise ja sellega seotud ülesannete ning muude riiklike ülesannete täitmise ja nende administreerimisega seonduvate kulude katmine riigi eelarve vahenditest</p>	<p>Riigikontrolli 31. oktoobri 2013 aruande „Andmete esitamine riigi andmekogudele valdades ja linnades“ kohaselt täidavad kohalikud omavalitsused riigi andmekogude pidamisega seotud ülesandeid, mis on olemuslikult riigi ülesanded. Vastavalt KOKS § 6 lg-le 5 tuleb kohalikule omavalitsusele seadusega pandud kohustustega seotud kulud katta riigieelarvest.</p> <p>Koostöökogu ei nõustu Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni läbirääkimiste kokkuvõttes 2016. aasta riigieelarve osas esitatud valitsuskomisjoni seisukohaga:</p> <p>„Riiklikesse registritesse esitab KOV andmeid oma territooriumil toimuva või oma tegevuse kohta. Neid andmeid on KOVidel vaja oma ülesannete täitmiseks. Tehnilist andmete sisestamist ei saa pidada riiklikuks ülesandeks ...“</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Riiklikesse registritesse esitab KOV andmeid oma territooriumil toimuva või oma tegevuse kohta. Neid andmeid on KOVidel vaja oma ülesannete täitmiseks. Riiklike registre IT lahendused abistavad KOVe oma ülesannete täitmisel.</p> <p>KTK eriarvamus : KTK ei nõustu Valitsuskomisjoni selgitustega. Riigi andmekogude pidamisega seotud ülesanded on olemuslikult riiklikud.</p> <p>Lisaks ei märgime, X-Tee 6 kulude lisandumisega KOVidele, kus X-tee kulu on aastas 900- 1600 € keskmiselt, ei ole KOVide poolt aktsepteeritav (Tartu 26 000 € /aastas). KOVis ei pea maksma riigi ühises X-teel tegutsemise kulusid.</p>
<p>Ettepanek 6. Alustada läbirääkimisi kohalike omavalitsuste üleriigiliste liitude juurde ühise IT tugikeskuse/kompetentsikeskuse büroo loomine, büroo saab vastutama e-teenuste ja infotehnoloogia parimate praktikate levitamise eest omavalitsustes.</p>	<p>Kompetentsi tekitamisel vajaliku ressursi tagab koostöökokkuleppena riigihalduse minister (näiteks omavalitsuse IT arendus-juhi ja kahe spetsialisti palga ja majanduskulu) Liitudega sõlmitakse tähtajaline koostöö kokkulepe. Täpsed ülesanded ja eesmärgid kirjeldatakse koostöökokkuleppes. Infotehnoloogilised (uus)arendused tagatakse MKM Infoühiskonna struktuurivahenditest.</p> <p>Toetab Majandus- ja kommunikatsiooni ministeeriumi omavalitsuste infoühiskonna suunaliste toetusmeetmete väljatöötamisel, osaleb omavalitsuste liitumisläbirääkimistel IKT parimate praktikate levitamiseks nõustajana ning osaleb keskvalitsuse poolt teostavates infotehnoloogilistes arendusprojektides omavalitsuste poolse esindajana.</p> <p>Edukal käivitamisel võtab üle täna keskvalitsuse poolt väljatöötatud rakenduse käigus hoidmise ja arenduste teostamise ja kontrolli.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Omavalitsuste infotehnoloogia kompetentsikeskuse loomiseks sõlmiti 16.05.2016 riigihaldusministri ja EMOL/ELL vaheline koostööleping. Koostöölepingus lepiti kokku tegevused omavalitsuste infotehnoloogia toetamiseks ja tegevuste finantseerimiseks.</p> <p>KTK seisukoht: KTK taotleb KOV IKT kompetentsikeskuse koordineerimistegevuste rahastamist 2017-2019, mis on tegevuste planeerimisel/projektide juhtimisel/arengukava täitmisel hädavajalik.</p>

VI. ETTEPANEKUD MAA JA KESKKONNAVALDKONNAS

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. Jätkata läbirääkimisi selleks, et luua	Vajalik on luua kompenseerimismehhanismid	Valitsuskomisjoni seisukoht: Riigieelarvelistel kaalutus-

<p>kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete täitmiseks ja arenguks vajalike maade eraomanikelt omandamise kulude kompensatsioonimehhanismid.</p> <p>Kaaluda Riigivaraseaduse täiendamist sättega järgmises sõnastuses: „ MRS § 31 lg 1 p 8 alusel riigi omandisse jäetud maa võõrandamisel laekunud tasust kantakse 35% kohaliku omavalitsuse üksusele ehitusseaduse §-s 13 märgitud kohustuse täitmiseks.</p>	<p>omanikele kuuluvate maade osas, mis on vajalikud omandada kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete täitmiseks ja arenguks.</p>	<p>tel ei toeta ettepanekut.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde</p>
<p>Ettepanek 2. Kehtestada võrdsed tingimused vooluveekogude ja maaparandussüsteemide korrastamise ja hooldamise finantseerimiseks tiheasustusaladel</p>	<p>Omavalitsuste piire ületavate vooluveekogude hoolduseks puudub terviklik finantseerimislahendus. Vooluveekogude seisundi parendamiseks on võimalik toetust taotleda Keskkonnainvesteeringute Keskusest.</p> <p>Maaparandusseaduse mõistes maaparandussüsteeme linna territooriumil ei ole. Linnade territooriumitel asuvad kraavid on rajatised, millede hoolduseks maaparandussüsteemide hoolduseks mõeldud toetused ei laiene.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Kuna vooluveekogude seisundi parandamisel ja maaparandussüsteemide korrastamisel ja hooldamisel on erinevad eesmärgid siis sellest tingituna on ka finantseerimise skeemid erinevad. Seega ei ole plaanis neid rahastamise tingimusi ühtlustada.</p> <p>KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.</p>
<p>Ettepanek 3. Muuta maamaksuseadust ja kaotada maamaksuseaduse alusel kehtestatud 100% maamaksusoodustus kaitstavate loodusobjektide loodusreservaatidesse ja sihtkaitsevöönditesse jäävale maale ning 50% maamaksusoodustus kaitstavate loodusobjektide piiranguvöönditesse ja hoiualadele jäävale maale. Maamaks tuleb tasuda kõigilt maadelt 100%-liselt.</p>	<p>100% kohalikkude eelarvesse laekuvast maksust, mis on osa kohalikele omavalitsustele pandud ülesannete kulude kättemehhanismi osa, seadusandja poolt iga-aastane vähendamine maksusoodustuse laiendamise tõttu ei ole vastuvõetav.</p> <p>Osa omavalitsuste võimalik tulu maamaksust on sellega vähenenud kuni 30%. Seadusandja poolt seatud maakasutuse piirangud ja maksusoodustused tuleb hüvitada riigieelarvest või leida muud võimalused maaomanikele tehtud piirangute ja kulude hüvitamiseks.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Keskkonnaministeerium ei toeta ettepanekut kaotada kaitstavatel loodusobjektidel maamaksusoodustus. Soodustus on kehtestatud selleks, et kompenseerida maaomanikule kaitsekorrast tulenevad piirangud ja on jätkuvalt kompensatsioonimeetmena oluline.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde.</p>
<p>Muud ettepanekud</p>	<p>Põhjendus</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus</p>
<p>Ettepanek 1. Täpsustada ühisveevärgi seadust õiguste ja kohustuste osas sademeveesüsteemide korrastamiseks ja sademevee teenuse aluste kehtestamiseks.</p>	<p>Käesoleval hetkel ei ole üheselt määratud sademeveesüsteemide (kraavide, truupide) ning liigniiskete alade hoolduse korraldamine, vajades õiguslikult reguleerimist ning lisaks ka sademeveerajatiste hoolduseks vahendite eraldamise küsimuse lahendamist. Riiklikul tasandil ei ole välja töötatud sademevee teenuse tasu arvestuse põhimõtteid ja maksumise süsteemi.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: ÜVVKS-s on olemas alused sademeveesüsteemide korrastamiseks ja sademevee teenuse hinnastamiseks. Vajadusel saab regulatsiooni täpsustada uue ÜVVKS-i väljatöötamisel.</p> <p>KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.</p>
<p>Ettepanek 2. Luua üleriiklik veebipõhine lemmikloomade register, mida haldaks riik ja kehtestada lemmiklooma omanikule kohustus mikrokiipimiseks.</p>	<p>Antud hetkel on Eestis hinnanguliselt 100 erinevat lemmikloomaregistrat. Kolm suuremat on üle-eestilised: LLR lemmikloomaregister, väikeloomaarstide register ja Kennelliidu</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Hetkel on võimalus lemmikloomi registrisse kanda olemas. Kui põhiprobleemiks on see, et loom saaks tagasi antud loomaomanikule, siis selles</p>

<p>seks ning üleriigilisse registrisse kasside-koerte kandmiseks.</p>	<p>register. Lisaks on kohalikel omavalitsustel ja loomakliinikutel piirkonniti väiksemamahulised registrid, millest osade andmed on kirjutatud üksnes paberandjale. Koerte ja kasside kiibistamine ning registrisse kandmine tuleb Eestis muuta kohustuslikuks ja luua tuleb üks üle-eestiline register, mis annaks adekvaateset informatsiooni viivitusteta, et loom saaks esimesel võimalusel tagastatud omanikule.</p>	<p>osas on võimalused olemas. Pigem on probleemiks need loomad kellel pole kiipi ega ka registri kannet ning keda keegi reaalselt endale tagasi ei tahagi. Seetõttu on ministeerium sõlminud käsunduslepingu Eesti Loomakaitse Seltsiga, kus just sisalduvad tegevustena hüljatud loomade kiipimise ja steriliseerimise/kastreerimise hüvitamine enne kui loom antakse uuele omanikule. Samuti kantakse kõik uuele omanikule üle antud loomad ka juba uue omaniku andmetega registrisse. Ühe üleriigilise kohustuse panemine ilma, et selle üle suudetakse teha järelevalvet, on meede, mis tegelikult ei toimi. Samuti ei ole eesmärgiks, et järelevalveametnik hakkaks käima mööda kodusid lemmiklooma kiipi kontrollimas. Kuna hetkel toimivad registrid töötavad efektiivselt, siis eraldi uue registri loomine ei ole mõttekas. Võimalusel võiks arendada teatud platvormi, mis võimaldab otsinguid erinevate registrite vahel. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.</p>
<p>Ettepanek 3. Tagada kohalikele omavalitsustele õigus valikuteks, millise mudeli alusel korraldada jäätmehooldeteenust.</p>	<p>KOKS § 6 lg 1 järgi on omavalitsusüksuse ülesandeks korraldada antud vallas või linnas jäätmehooldust. KOV eeldusi sh võimalusi ja garantiisid jäätmehooldele, kui riigi ühe elutähtsa teenuse, korraldamiseks ei tuleks jätkuvalt kitsendada või olematuks muuta vaid tugevamaks ja adekvaatsemaks muuta. Üleriigilised omavalitsusliidud on korduvalt läbirääkimistel ning oma kirjades sellele tähelepanu juhtinud, sh 2010. a ja sellele järgnevalt korraldatud jäätmeveo in-house erandi keelu sätestamise puhul Riigikogu poolt, millega KOVide otsustusõigust korraldada oma pädevusse kuuluvaid küsimusi parimal võimalikul moel piirati olulisel määral. Arenenud Euroopa riikide kogemused näitavad, et pikaajalisi jäätmekäitluseesmärke on võimalik saavutada ainult siis, kui omavalitsused omavad kontrolli jäätmekäitluse kavandamise ja ka elluviimise osas. Sarnaselt muude teenustega (nt ühisveevärk või ühistransport) on ka olmejäätmete käitlemise korraldamine läbi omavalitsuse hallatava süsteemi kõige otstarbekam.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Sisetehingu (in-house) keeld korraldatud jäätmeveos kehtestati 2010. a Riigikogu menetluses ning seetõttu on menetluses oleva RHS eelnõuga jäetud selle põhimõttelise küsimuse lahendamise uuesti seadusandja otsustada. RHS menetlemine on Riigikogus alles algusfaasis. I lugemine toimus plaanis 18.05.2016, muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 10.06.2016. Eelnõud menetleb juhtivkomisjonina majanduskomisjon, kus ja kelle juhtimisel jätkatakse menetlusega. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.</p>

	Peame oluliseks tagada jätkuvalt jäätmeseaduses ka võimalus, kus jäätmevaldaja on kohaliku omavalitsuse kliendiks.	
Ettepanek 4. Anda kohalikele omavalitsustele õiguslik alus kaitsta oma territooriumil planeeringutega kehtestatud ruumiline areng, täpsemalt väärtusliku kõrghaljastuse säilimine üldplaneeringukohastel arengualadel.	Metsad on tiheasustusaladel väga oluline väärtus ning seetõttu tuleb raideid vaadata ka linnakeskkonna seisukohast mitte ainult metsamajandamise seisukohast. Kui üldplaneering näeb ette hoonestataval alal väärtusliku kõrghaljastuse säilitamise ei ole aktsepteeritav olukord, kus metsaseadusele tuginedes metsamajandamise sildi all raiutakse ala esmalt lagedaks ning seejärel alustatakse hoonestuse kavandamisega.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Ka täna on võimalik kohalikel omavalitsustel säilitada kohaliku kogukonna jaoks olulisi piirkondi, kasutades looduskaitse seaduse § 4 ja § 9 või metsaseaduse § 23' regulatsioone. Linna väärtuslikud metsaalad on reeglina kohalikele omavalitsustele teada. Täna tegelevad kohalikud omavalitsustel planeeringute ülevaatamisega ning selle raames on võimalik vajadusel ka metsade kaitset tõhustada. Riigikogu Keskkonnakomisjon kaalub algatada metsaseaduse muudatuse, mille kohaselt tuleb linnade rohealade piires esitatavad metsateatised eelnevalt kooskõlastada kohalike omavalitsustega. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.
Ettepanek 5. Kohaliku omavalitsuse üksuse või KOV asutuse poolt tehtavate/tehtud tegelike reostuse likvideerimise kulude kompenseerimine juhul kui linn või vald osaleb riikliku ülesande täitmisel, milleks on naftareostuse likvideerimine merel, rannikul või piiriveekogul.	Lähtume seisukohast, et äkkreostuse tagajärgede likvideerimine on oma olemuselt riiklik ülesanne. Peame vajalikuks vastava määruse väljatöötamist. Vt Riigieelarve seadus § 51 lg 3 ja „Riiklik reostustõrjeplaan naftareostuse likvideerimiseks merel, rannikul ja piiriveekogul“	Valitsuskomisjoni seisukoht: Tehtud kulutusi on ka praegu võimalik katta SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse programmide või erandkorras Vabariigi Valitsuse reservfondist. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.
Ettepanek 6. Lahkvoolsele sademevee süsteemile vajaliku eelpuhasti rajamiseks vajaks omavalitsus riikliku materiaalsel tuge, sest selle väljaehitamine käib linnale üle jõu, kuna võimalikest kehtestatavatest tariifidest katteallikate leidmine pole jätkusuutlik ilma välise toeta seoses investeeringu suure mahu ja hilisema eksploatatsioonikuludega (investeering+ eksplut, laenumaksed+ keskkonnatasud jne).		Valitsuskomisjoni seisukoht: Ettepanekut saab osaliselt arvestada ÜVVKS väljatöötamisel, ehk täpsustada regulatsiooni, mis võimaldab finantsilist toetust (nt KOV või riik) ja kulude arvestamist veeteenuse hinda. KIK keskkonnaprogrammist toetatakse sademeveesüsteemide rajamist ja rekonstrueerimist. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.
Ettepanek 7. Muuta nõue, „Kui jäätmekäitluse programmi tavajäätmete ja ohtlike jäätmete alamprogrammides taotletakse toetust üle 65 000 euro ilma käibemaksuta, saab taotlejaks olla vähemalt 5 omavalitsuse poolt moodustatud juriidiline isik, välja arvatud väikesaartel, ning omavalitsustel peab	Selline nõue on ebamõistlik ja välistab KIK jäätmekäitluse programmist suurtel või ühinemise järel suurteks muutunud kohaliku omavalitsuse üksustel võimaluse saada majanduslikult ja administratiivselt mõistlikul viisil rahastamist jäätmekäitluse arendamiseks.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Keskkonnaministeerium on kirjutanud Eesti Linnade Liidule 18.09.2015 ministri kirja (18.09.2015 nr 12-5/15/7440-2), mille kokkuvõte on: On tõsiasi, et paljud, eriti väiksemad omavalitsused jäävad jäätmekäitluse arendamisel hätta. Lahenduseks on omavalitsuste koostöö. Piirkondlikud omavalitsuste koostööstruk-

<p>olema ühiselt koostatud jäätmekava ja jäätmehoolduseeskiri.“</p>		<p>tuurid on enamikus Euroopa Liidu liikmesriikidest olme- ja tavajäätmete käitluse korraldamise aluseks. Keskkonnaministri 17.02.2006 määruse nr 13 § 10 lõike 4 nõude kehtestamise üheks põhjuseks oli motiveerida kohalike omavalitsuste vahelist koostööd, kuid põhjuseks oli ka ressursi (toetusvahendite) mõistlik ja säästlik kasutamine. Piirkonnas elluviidavad projektid peavad olema omavahel koordineeritud, vastasel korral võib juhtuda, et ühe ja sama jäätmevoo käitlemiseks tehakse topeltinvesteeringud. Investeeringud, mis ületavad 65 000 eurot peavad olema läbimõeldud/analüüsitud ning jätkusuutlikud. Eestis on ka palju selliseid näiteid, kus omavalitsused ühiselt korraldavad jäätmehooldust (s.h taotlevad investeeringutoetust), nt Valgamaa Omavalitsuste Liit, MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus, MTÜ Ida-Eesti Jäätmehoolduskeskus, MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus jne. Seega koostöö on võimalik. Leiame, et koostöö puudumine põhjustab sageli toetusvahendite ebatõhusa kasutamise, kuivõrd projektid ei lähtu kohalikest tegelikest jäätmekogustest, ei arvesta logistiliselt põhjendatud teenusepiirkonda jne. Samuti on tihti analüüsimata rajatise käitamiskulude katmine ning toimimine. Keskkonnaministeeriumi poolt on ettevalmistatud seaduse eelnõu (jäätmeseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu), mille kohaselt antakse kohaliku omavalitsuse üksusele riigieelarvest toetust jäätmehoolduse kulude osaliseks katmiseks kooskõlas riigieelarve seadusega. Toetuse jaotamise aluseks võetakse kohalikus omavalitsuses asuvate aadressiandmete süsteemi infosüsteemis registreeritud teatud aadressiobjektide arv aasta alguse seisuga. Toetuse suurus aadressiandme kohta määratakse igal aastal riigieelarves. Antav toetus on sihtotstarbeline ning seda saab kasutada ainult kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduse arendamiseks. Toetus eraldatakse kohaliku omavalitsusele juhul, kui omavalitsusel on täidetud jäätmeseadusega omavalitsusele pandud teatud kohustused. Valitsuse poolt Riigikogule esitatud eelnõus oli ettepanek tagada omavalitsustele jäätmehoolduse arendamiseks vähemalt 4 eurot aadressiobjekti kohta aastas. Riigieelarvest</p>
---	--	---

		eraldatakse KOVidele 2,2 mln eurot. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.
Ettepanek 8. Elutähtsat teenust pakkuvate vee-ettevõtete finantsilise jätkusuutlikkuse tagamiseks vaadata üle saastetasude määrad ja rakendamine Keskkonnatasude seaduses nende ainete osas, mille kõrvaldamiseks reoveepuhasti ei ole projekteeritud ning mille puhastisse jõudmise ja ainete kontsentratsioonide ning koguste üle ei otsusta vee-ettevõtte. Vt Veeseadus, Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus ja nende põhjal kehtestatud või kehtestamisel olevad määrad ning Keskkonnatasude seadus § 20, Maksukorralduse seadus.		Valitsuskomisjoni seisukoht: Keskkonnatasusid arvestatakse veeteenuse hinnas. Ohtlike ainete osas on kõrvalekalded lubatud, kui selleks on määratud segunemispiirkond. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.
Ettepanek 9. Kiirendada maa hindamise seaduse väljatöötamist ja korralise maa hindamise läbiviimist. Peame vajalikuks olla kaasatud maa hindamise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise töörühmas ning soovime esitada esindajad Eesti Linnade Liidust, Eesti Maaomavalitsuste Liidust ning asjatundjad suurematest omavalitsustest, sh ka Tallinna linnast.	Kohalikud omavalitsused kaotavad igal aastal palju vahendeid maa turu- ja maksustamishinna vahe tõttu.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Maa hindamise seaduse ja sellega seonduvate teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus oli eelnõude infosüsteemis kooskõlastusel kuni 04.03.2016. Eesti Maaomavalitsuste Liit ja Linnade Liit kooskõlastasid VTK märkustega. Maa-amet koostas ettepanekute alusel uue VTK, mis on eelnõude infosüsteemis kooskõlastusel kuni 20.09.2016 (muu hulgas lisati VTK-sse, et maa korralist hindamist viiakse tulevikus läbi perioodiliselt, igal 4. aastal.) Kuna seadusemuudatus on alles VTK kujul, siis järgmine maa korraline hindamine saaks kõige varem toimuda 2019. aastal. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.

VII. ETTEPANEKUD MUUDES KÜSIMUSTES

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1 Eraldada toetus üleriigilistele omavalitsusliitudele rahvusvahelise koostöö toetamiseks. Näha selleks 2017. aastal ette 150 000 €.	Rahvusvahelise koostöö toetuse vahendid vähenesid samuti seoses kärbetega. Kulud on aga kogu Euroopas kasvanud. Taotleme selle toetuseliigi kasvatamist ja hilisemat suurendamist kuni 5% aastas.	Valitsuskomisjoni seisukoht: 2017.a on toetuseks on eelarves ette nähtud 119 000 eurot. Eelarve suurendamist ei ole planeeritud. KTK nõustub valitsuskomisjoni ettepanekuga

<p>Ettepanek 2 Eraldada toetust üleriigilistele oma-valitsusliitudele Eesti EL eesistumisega seonduvate kohustuste täitmisega, sh ürituste korraldamisega, seotud kulude katmiseks. Samuti arvestada Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamise kulude katmise vajadusega.</p>		<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Riigikantselei rahastab EL Regioonide Komitee koosolekut eesistumise keskset eelarvest., st et teenused hangib ja kulude eest tasub Riigikantselei. Täpset eelarve summat ei ole veel teada, kuna ürituste eelarvestamine on alles protsessis. Ajakava kohaselt kinnitatakse eelarve eesistumiskomisjoni poolt oktoobris 2016. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.</p>
<p>Ettepanek 3. Tagada perekonnaseisutoimingute teostamiseks suurenenud kulutuste hüvitamine.</p>	<p>Tallinna Perekonnaseisuaamet teostab perekonnaseisutoiminguid vastavalt regionaalministri, Harju maavanema ja Tallinna Linna vahelisele halduslepingule. Perekonnaseisutoimingute arv on Tallinna Perekonnaseisuaametis viimastel aastatel pidevalt kasvanud tulenevalt välisriigi kodanike osakaalu kasvust, maakondades ja kohalikes omavalitsustes tehtavate perekonnaseisutoimingute arvelt, muutustest tervishoiusektori ja haiglate reformist. Rahalised vahendid tuleb jagada õiglaselt, proportsionaalselt toimingute arvuga.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: 2017-2020 RESis ettepanek eraldada täiendavalt 56 000 eurot ministeeriumi, Harju maavanema ja Tallinna Linna vahelise halduslepingu katteks. KTK seisukoht: KTK võtab Valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.</p>

Tallinnas ..... septembril 2016

Arto Aas

Riigihalduse minister,
Valitsuskomisjoni esimees
(allkirjastatud digitaalselt)

Taavi Aas

Eesti Linnade Liidu juhatuse esimees
(allkirjastatud digitaalselt)

Kurmet Mürsepp

Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees
(allkirjastatud digitaalselt)